

የፊደሎች ስሞች

መሰፍን አረጋ

www.amaromiffa.com

መጥረቢያ መስሎ ስለታም

ብርቱ ሲመስለኝ ክቀለም፤

ፊደል ከፊደል ሲታገሉ

ወገን አሸነፈ አሉ።

አለቃ ተገኝ ታምሩ (ያማረኛ ሐረግ በቅኔወች ሕግ፣ ገጽ 22)

መንደርደርያ

ይህ ጠማር (article) በፊደሎች ስሞች ላይ የሚያተኩር ጠማር ሲሆን፤ «ሰገላዊ አማረኛ» (አማርኛ) በሚል ርዕስ በቅርቡ ካሳተምኩት መጽሐፍ የተወሰደ ነው። ጠማር (article) ማለት መጣጥፍ ወይም ጥናታዊ ጽሑፍ ማለት ሲሆን፤ ቃሉ የተገኘው ጠማር (መጽሐፍ፣ ደብዳቤ፣ ክታብ) ከሚለው የግእዝ ቃል ነው። ጠማር ከሚለው ቃል በመነሳት ደግሞ ጠማረኛ (one who writes articles)፣ ጠማራዊ የሚሉትን ቃሎች እናገኛለን። ግሱም ሲረባ ጠመረ፣ ጡምር፣ ጠማሪ፣ ጡመራ እያለ ሲሄድ የእንግሊዘኛ አቻ ግን የለውም። ጠመረ ማለት ጠማር አቀናበረ፣ የምርምር ጽሑፍ አወጣ ማለት ነው። ለምሳሌ ያህል "publish or perish" የሚለውና በዋሽረኛወች (academicians) ላይ ያለውን የመጠመር ጫና የሚገልጸው ብሂል፣ «ጠምር ወይም ጠም እደር» ተብሎ ሊተረጎም ይችላል።

ዋሽራ (academy) የሚለው ቃል የተገኘው ዋሽራ ከሚባለው በጎጃም ውስጥ ከሚገኘው የቅኔ መዝረፊያ ቦታ እናገኛለን። ከዚህም ዋሽራዊ (academic, academical)፣ ዋሽራ(ዊ) ነፃነት (academic freedom)፣ ዋሽራ(ዊ) ኸረት (academic stream)፣ ዋሽራ(ዊ) ዓመት (academic year)፣ ዋሽራ፣ ዋሽረኛ (academician)፣ ዋሽራፍና (academism, academicism) የመሳሰሉትን ቃሎች እናገኛለን። እንዲሁም ዋሽራ የሚለውን ቃል ጌ(ምድር) ከሚለው የግእዝ ቃል ጋር በማጣመር ዋሽርጌ (academia, academe) የሚለውን ቃል እናገኛለን።

አብናቶች (forebears) ማለት አባቶቻችንን እና እናቶቻችንን የሚያጠቃልል የወል ማለትም የጋራ ስም ሲሆን፤ ቃሉ የተገኘው «አባቶች እና እናቶች» የሚለውን ሐረግ በማጣመር ነው። አብዛኛውን ጊዜ ስለታሪካችንና ስለ ሌሎች ትውፊቶቻችን ስናወራም ሆነ ስንጽፍ አባቶቻችን እያልን በመናገር የእናቶቻችንን አስተዋፅኦ እንዲዋጥ ስለምናደርግ፣ አብናቶች የሚለውን ቃል የፈጠርኩት ይህንን ሕጻጽ ለማስወገድ በማሰብ ነው። በተመሳሳይ ሁኔታ «እናት አገር» (motherland) ወይም «አባት አገር» (fatherland) የሚለውን ሐረግ ወደ «አብናት አገር» ለውጫዋለሁ። «ጌ» (ምድር) የሚለውን የግእዝ ቃል በመጠቀም ደግሞ «አብናት አገር» የሚለውን ባጭሩ አብናትጌ (motherland, fatherland) ልንለው እንችላለን። አብናቶች የሚለው ቃል አብነቶች (ምሳሌወች፣ አርአያወች) ከሚለው ቃል ጋር እንዳይምታታብን ያስፈልጋል። አብናቶቻችን አብነቶቻችን ናቸው (Our forebears are our role models)።

መጽሐፍ ቅዱስ የሚለውን የተንዛዛ ስም በማሳጠር መዱስ (bible) እንለዋን። ከዚህም መዱሳዊ (biblical) የሚለውን ቃል እናገኛለን። ለምሳሌ ያህል መዱስ ሚድካ (bible college) ይሆናል።

ሰገል ማለት በግእዝ ጥበብ ማለት ሲሆን፣ ሳይንስ የሚለውን የባእድ ቃል ይተካልናል። ከዚህም ሰገለኛ (scientist)፣ ሰገላዊ (scientific) የሚሉትን ቃሎች እናገኛለን። ስለዚህም «ሰገላዊ አማረኛ» ማለት «ሳይንሳዊ አማረኛ» (Scientific Amharic) ማለት ይሆናል። «አማርኛ» ማለት ደግሞ አማረኛንና ኦሮምኛን በማጣመር የፈጠርኩት ቃል ነው። አማረኛን ሰገላዊ ለማድረግ የኦሮምኛን ቋንቋ በሰፊው ተጠቅሜበታለሁና።

የ«ሰገላዊ አማረኛ» ሁለተኛ ስርሰም (second edition) ተጽፎ የተጨረሰ ሲሆን፣ በጊዜው ይታተማል። ስርሰም (edition) ማለት ለማርባት በማያመችና አሻሚ በሆነ ሁኔታ «አትም» የምንለው ሲሆን፣ ቃሉ የተገኘው ሲሬሱ (አርማት)

ከሚለው የኦርጎኒክ ቃል ነው። ግሱም ሲረባ ሰረሰመ (edit)፣ ስርስም (edited)፣ ስርሳሚ (editor)፣ ስርሰማ (editing) እያለ ይሄዳል። ስለዚህም «ሁለተኛ ስርሰም» (second edition) ማለት «ሁለተኛ እትም» ማለት ነው። እግረመንገዳችንን ደግሞ «ርእስ አንቀጽ» የሚለውን ሐረግ በማሳጠር ራንቀጽ (editorial) የሚለውን ቃል እናገኛለን። ግሱም ሲረባ ረንቀጽ (editorialize)፣ ርንቀጽ (editorialized)፣ ረንቀሽ (editorializer, editorialist)፣ ርንቀጽ (editorializing) እያለ ይሄዳል። ከዚህም ረንቀሽነት (editorship)፣ ዋና ረንቀሽ (editor-in-chief) የሚሉትን ቃሎች እናገኛለን።

ይህን ጠማሪ በጸዳቤ (email) «mesfin.arega@gmail.com» በመጻፈብ ማግኘት ይቻላል። ጸዳቤ (email) ማለት ኢሜይል ማለት ሲሆን፣ ቃሉ የተገኘው ጸፓስ (electric) እና ደብዳቤ የሚሉትን ቃሎች በማጣመር ነው። ግሱም ሲረባ ጸደብ (to email)፣ ጸድብ (emailed)፣ ጸዳቢ፣ ጸደባ (emailing) እያለ ይሄዳል። ጸፓስ (electric) የሚለው ቃል የተገኘው ደግሞ ጠምፒስ (መብራት) ከሚለው የወላይትኛ ቃል ነው።

የፊደሎች ቀደምት ስሞች

የማረኛ ፊደሎች እያንዳንዳቸው የየራሳቸው መጠርያ ስም አላቸው። እነዚህም የፊደሎች ስሞች «ዐዲስ የማረኛ መዝገበ ቃላት» በተሰኘው ያለቃ ደስታ ተክለወልድ ቃልመዝ (dictionary) ውስጥ ገጽ 10 ላይ ተዘርዘረዋል።

ቃልመዝ (dictionary) የሚለው ቃል የተገኘው ቃል እና መዝገብ የሚሉትን ቃሎች በማጣመር ሲሆን፣ ግሱም ሲረባ ቀለመዝ (make or prepare a dictionary)፣ ቅልመዝ፣ ቀልማሻ፣ ቅልመዛ እያለ ይሄዳል። ቀለመዝ ማለት «ቃልመዝ አዘጋጀ» ማለት ሲሆን፣ የእንግሊዘኛ አቻ የለውም። የእንግሊዘኛው ተመሳሳይ ቃልድቸፋ (lexicography) ሲሆን፣ ይህ ቃል የተገኘው «ቃል» እና ደቸፈ (-graph) የሚሉትን ቃሎች በማጣመር ነው። ደቸፈ የሚለው ቃል የተገኘው ደግሞ ደቻፋሜ (ታጠፈ) ከሚለው የኦርጎኒክ ቃል ነው። የቃልድቸፋ ግስ ሲረባ ቃልደቸፈ (lexicograph)፣ ቃልድቸፍ (lexicographed)፣ ቃልደቻፊ (lexicographer)፣ ቃልድቸፋ እያለ ይሄዳል።

ቅልመዛና ቃልድቸፋ ተመሳሳይ ቢሆኑም ትርጉማቸው ግን የተለያየ ነው። ቃልድቸፋ ማለት የቃሎችን ሥረመሠረት (ማለትም ምንጭ ወይም አመጣጥ) እየተናገሩና ሲያስፈልግም ታሪክ እየጨመሩ ቃልመዝ ማዘጋጀት ማለት ሲሆን፣ ከቅልመዛ የሰፋ ነው። ለምሳሌ ያህል «ከሣቴ ብርሃን ተሰማ፣ የማረኛ መዝገበ ቃላት» የተሰኘውን መጽሐፍ ያዘጋጁት አቶ ተሰማ ሀብተ ሚካኤል ቀልማሻ ሲሆኑ፣ «መጽሐፈ ሰዋሰው ወግስ መዝገበ ቃላት ሐዲስ» የተሰኘውን መጽሐፍ የጻፉት አለቃ ኪዳነወልድ ክፍሌ፣ እንዲሁም «ዐዲስ የማረኛ መዝገበ ቃላት» የተሰኘውን መጽሐፍ የጻፉት አለቃ ደስታ ተክለወልድ ግን ቃልደቻፊዎች ነበሩ። ቀልማሻ እና ቀላማጅ (ማለትም ቀባጣሪ፣ አስር አውራ፣ ቱሪናፋ ቶርናፊ) እንዳይምታቱብህ አደራ፣ ምንም ግንኙነት የላቸውምና።

በተመሳሳይ መንገድ ሥዕል እና መዝገብ የሚሉትን ቃሎች በማጣመር ሥልመዝ (album) የሚለውን ቃል እናገኛለን። ሥልመዝ ማለት የፎቶ ማህደር ማለት ሲሆን፣ ግሱም ሲረባ ሠለመዝ (prepare album)፣ ሥልምዝ፣ ሠልማሻ፣ ሥልመዛ እያለ ይሄዳል። ሠለመዝ ማለት ሥልመዝ አዘጋጀ፣ ፎቶዎችን በማህደር አስቀመጠ ማለት ነው።

እግረመንገዳችንን ደግሞ «ቀዳሚ ፊደሎችን ሰበሰበ» ከሚለው ሐረግ ቀፈሰ (abbreviate)፣ ቅፍስ (abbreviated)፣ ቀፋሽ (abbreviator)፣ ቅፈሳ (abbreviating, abbreviation) እያለ የሚለውን ገስ እናገኛለን። ቅፈሳ (abbreviation) ማለት ለማርባት በማያመችና በተንዛዛ ሁኔታ «አህጽሮተ ጽሑፍ» የምንለው ነው። ቀፈሰ እና ቀሰፈ እንዳይሳከሩብህ። መቀፈስ አያስቀስፍም፣ አትፍራ።

የፊደሎች አዲስ ስሞች

ባለቃ ደስታ ተክለወልድ ቃልመዝ (dictionary) ውስጥ የተዘረዘሩትን የፊደሎች ቀደምት ስሞች መሠረት አድርጌ በትንሹ በመለወጥ፣ ለማስታወስ የሚቀሉ፣ ላጠራርና ላረባብ የሚያመቹ፣ ስርካትን (system) የተከተሉ፣ ሃሜፍ፣ ላሌፍ፣ ሐሜፍ ... እያሉ የሚሄዱ አዳዲስ ስርካታዊ (systematic) ስሞችን ላማረኛ

ምንጭነቷ በስገል (science) ሳይቀር የተረጋገጠ መሆኑን መሠረት አድርገን፤ «ወኮ ኩሉ ምድር አሐተ ከንፈረ ወአሐደ ነገረ» (ምድር ሁሉ ባንድ ቋንቋና ባንድ ንግግር ነበረች፤ አራት ዘፍጥረት 11:1) የሚለውን ይዘንና ተመርኩዘን፤ ሀግእዝ (ሀ፤አንደኛ ሀ)፤ ሁካዕብ (ሁ፤ ሁለተኛ)፤ ሂሳልስ (ሂ፤ሶስተኛ) እያለ እንደሚሄደው ግእዝ ማለት አንደኛ ማለት መሆኑን ጨብጠን፤ «ግእዝ የአዳም ቋንቋ ነው» በማለት በሙሉ ድፍረት ስንናገር ደግሞ ፍልስፍና የተጀመረው የትም ሳይሆን ጦቢያ ውስጥ መሆኑን እንገነዘባለን። ይህን መሠረታዊ ሐቅ ደግሞ የመዱስ (bible) መምህራን፤ ይልቁንም ደግሞ የመጀመርያውን የግእዝን ቃልመዝ (dictionary) የቀለመዘውን አግስቲን ዲልማንን (Augstin Dillman) ጨምሮ አያሌ የዶሽጌ (Duetschland, Germany) ሊቃውንት ይጋሩታል።

በትክክለኛው የአበገደ አካሄድ መሠረት የመጀመርያው ፊደል አ (አሌፍ) ሲሆን፤ የመጨረሻው ፊደል ደግሞ ጀ (ጃሌፍ) ነው። ስለዚህም የግሪክ ፊደሎችን ተራ መሠረት በማድረግ አልፋና ኦሜጋ (alpha and omega) የሚባለው መጀመርያና መጨረሻን ለማመልከት የሚያገለግለው ሐረግ በራማዊው የግእዝ ፊደል ተራ ሲተረጎም አሌፍና ጃሌፍ ይሆናል ማለት ነው።

አ	ቡ	ጊ	ዳ	ሄ	ው	ዞ
በ	ጉ	ዲ	ሃ	ዌ	ዝ	ሐ
ገ	ዱ	ሂ	ዋ	ዜ	ሐ	ጠ
ደ	ሁ	ዊ	ዛ	ዝ	ሐ	ጦ
ሀ	ወ	ዜ	ዛ	ሐ	ጥ	ዮ
ዘ	ዘ	ዝ	ሐ	ጣ	ዎ	ሐ
ዘ	ዘ	ዝ	ሐ	ጣ	ይ	ኮ
ጠ	ጠ	ጠ	ጠ	ጣ	ክ	ኸ
ጨ	ጨ	ጨ	ጨ	ጣ	ኸ	ሐ
የ	የ	የ	የ	ጣ	ሐ	ሐ
ከ	ከ	ከ	ከ	ጣ	ሐ	ሐ
ኸ	ኸ	ኸ	ኸ	ጣ	ሐ	ሐ
ሐ	ሐ	ሐ	ሐ	ጣ	ሐ	ሐ
መ	መ	መ	መ	ጣ	ሐ	ሐ
ነ	ነ	ነ	ነ	ጣ	ሐ	ሐ
ኘ	ኘ	ኘ	ኘ	ጣ	ሐ	ሐ
ሰ	ሰ	ሰ	ሰ	ጣ	ሐ	ሐ
ሰ	ሰ	ሰ	ሰ	ጣ	ሐ	ሐ
ዐ	ዐ	ዐ	ዐ	ጣ	ሐ	ሐ
ፈ	ፈ	ፈ	ፈ	ጣ	ሐ	ሐ
ጸ	ጸ	ጸ	ጸ	ጣ	ሐ	ሐ
ቀ	ቀ	ቀ	ቀ	ጣ	ሐ	ሐ
ረ	ረ	ረ	ረ	ጣ	ሐ	ሐ
ሠ	ሠ	ሠ	ሠ	ጣ	ሐ	ሐ
ተ	ተ	ተ	ተ	ጣ	ሐ	ሐ
ቸ	ቸ	ቸ	ቸ	ጣ	ሐ	ሐ
ኀ	ኀ	ኀ	ኀ	ጣ	ሐ	ሐ
ኁ	ኁ	ኁ	ኁ	ጣ	ሐ	ሐ
ጸ	ጸ	ጸ	ጸ	ጣ	ሐ	ሐ
ፀ	ፀ	ፀ	ፀ	ጣ	ሐ	ሐ
ፐ	ፐ	ፐ	ፐ	ጣ	ሐ	ሐ
ጀ	ጀ	ጀ	ጀ	ጣ	ሐ	ሐ

ድምፅ ሲፓ ፊደሎች

«አንድ ነው» የሚለው ሐረግ ብዙ ትርጉሞች አሉት። «አንድ ነው» ማለት ቁጥር 1 ነው ማለት ይሆናል። «አንድ ነው» ማለት «ያው ነው» ማለት ይሆናል። እንዲሁም «አንድ ነው» ማለት ነጠላ ነው ማለትም ይሆናል። ይህን ድንገረት (confusion) ለማስወገድ ይረዳ ዘንድ ቶኮ (one) የሚለውን ቃል ቁጥርን 1 እንዲተካ አድርጌዋለሁ። እንዲሁም ሲፓ (same) የሚለው ቃል «አንድ ዓይነት» የሚለውን ሐረግ እንዲተካ አድርጌዋለሁ። ቶኮ ማለት በአሮምኛ ቁጥር 1 ማለት ሲሆን ሲፓ፣ የሚለው ቃል የተገኘው ደግሞ ኢ.ሲ.ፒ (ባንድ ላይ) ከሚለው የወላይትኛ ቃል ነው። የሲፓ ተቃራኒ ደግሞ ኢ.ሲ.ፓ (not same) ሲሆን፣ ትርጉሙም አንድ ዓይነት ያልሆነ ማለት ነው። ለምሳሌ ያህል «ሁለት ቁጥሮች ሀ እና ለ ቶኮ ናቸው» ማለት ሁለቱም 1 ናቸው (ማለትም ሀ = ለ = 1) ናቸው ማለት ሲሆን፣ «ሀ እና ለ ሲፓ ናቸው» ማለት ግን እኩል ናቸው (ማለትም ሀ = ለ ናቸው) ማለት ነው።

አንድ፣ ቶኮ፣ ሲፓ			
one	አንድ	same	ሲፓ
1	ቶኮ	not same	ኢ.ሲ.ፓ

«ኢ.ሲ.ፓ» (not same) እና «ኢ.ሲ.ፓ» እንዳይምታቱብህ አደራ፣ ከአማርኛ ጋር ጋራ ማለት አንዱ የሆነውን የጠቢያን ሕዝብ በጋራ ትውፊት ማስተሳሰርን በጽኑ የሚጻጸረው «ወያኔ» እኔን «ደርግ ኢ.ሲ.ፓ» እንዲለኝ ካልፈለክ በስተቀር። ዳሩ ግን ቢለኝስ ምን ቸገረኝ? ጎጠኛ ከመባል አይብል!

ሲፓ ድምፅ (same sound) ማለትም አንድ ዓይነት ድምፅ ያላቸውን ፊደሎች አ፣ ዐ፣ ሀ፣ ሐ፣ ኀ፣ ሰ፣ ሠ፣ ጸ፣ እና ፀ ናቸው። እነዚህን ድምፅ ሲፓ ፊደሎች በተመለከተ ባንዱ ፊደል ሊጻፍ የሚገባው ቃል በሌላው ፊደል ሲጻፍ አጸያፊ ከመሆኑም በላይ አብዛኛውን ጊዜ ደግሞ ትርጉሙን ይለውጣል። ለምሳሌ ያህል መሀረ ማለት አስጠና፣ አስቀጸለ፣ አስረዳ ማለት ሲሆን፣ መሐረ ማለት ግን ይቅር አለ ማለት ነው። ስለዚህም ትምህርት እንጅ ትምሕርት ብሎ መጻፍ ትክክል አይደለም። በተመሳሳይ ሁኔታ ሠረቀ ማለት ወጣ፣ ብቅ አለ ማለት ሲሆን፣ ሰረቀ ማለት ግን ሳይታይ የሰው ነገር ወሰደ፣ መነተፈ ማለት ነው። ስለዚህም ምሥራቅ እንጅ ምስራቅ ብሎ መጻፍ፣ እንዲሁም ሠረቀ ብርሃን እንጅ ሰረቀ ብርሃን ብሎ መጻፍ ትክክል አይደለም።

ያንዱ ፊደል ሥራ በሌላው ሲሠራ የጸሐፊ ደዌ ያታሚ መከራ።

ይህ ማለት እንግዲህ ማናቸውም ጸሐፊ ቃሎችን በትክክለኛ ፊደሎቻቸው ለመጻፍ የተቻለውን ያህል መጣር አለበት ማለት ነው። ምንም እንኳን «ፊደልና ሽንፈላ ቢያጥቡት አይጠራም» እንደሚባለው ስህተት የመሥራቱ ዕድል ሁልጊዜም ያለ ቢሆንም። ይኸው እኔም ስህተትን ስህተት ብዬ በመጻፍ ካሁኑ ተሳሳትኩ።

ሂካ

ሂካ (glossary) ማለት የቃላት ዝርዝር ማለት ሲሆን፣ ቃሉ የተገኘው ሂካ (ፍች) ከሚለው የአሮምኛ ቃል ነው። ከዚህም ሂካዊ (glossarial)፣ ሂካኛ (glossarian) የሚሉትን ቃሎች እናገኛለን። ግሱም ሲረባ ሃየከ (prepare glossary)፣ ህይክ፣ ሃያኪ፣ ህየካ እያለ ይሄዳል። ሃየከ ማለት ሂካ አዘጋጀ ማለት ሲሆን፣ የእንግሊዘኛ አቻ ግን የለውም።

- abbreviate- ቀፈሰ፣ ቅፍሰ፣ ቀፋሽ፣ ቅፈሻ
- abbreviation - ቅፈሳ፣ ቅፍስ
- academe - ዋሽርጌ
- academia - ዋሽርጌ
- academic - ዋሽራዊ
- academic freedom - ዋሽራ(ዊ) ነፃነት
- academic stream - ዋሽራ(ዊ) ሻርረት

academic year - ዋሽራ(ዊ) ዓመት
 academical - ዋሽራዊ
 academician - ዋሽረኛ፣ ዋሽራ
 academicism - ዋሽራፍና
 academism - ዋሽራፍና
 academy - ዋሽራ
 album - ሥልመዝ
 album (prepare) - ሠለመዘ፣
 ሥልምዝ፣ ሠልማዥ፣ ሥልመዛ
 alpha and omega - ኣሌፍና ጃሌፍ
 alpha particle - ኣሌፍኑስ
 alpha ray - ኣሌፍ ጨረር
 article - ጠማር
 article (write) - ጠመረ፣ ጠምር፣
 ጠማሪ፣ ጠመራ
 bible - መዱስ
 bible college - መዱስ ሚድካ
 biblical - መዱሳዊ
 dictionary - ቃልመዝ
 dictionary (prepare) - ቀለመዘ፣
 ቅልምዝ፣ ቀልማዝ፣ ቅልመዛ
 edit - ሰረሰመ፣ ስርስም፣ ሰርሳሚ፣
 ስርሰማ
 edition - ሰርሰም
 editor - ሰርሳሚ
 editorial - ራንቀጽ
 editorialist - ረንቃሽ
 editorialize - ረንቀሰ፣ ረንቅስ፣
 ረንቃሽ፣ ረንቀሳ
 editor-in-chief - ዋና ረንቃሽ
 editorship - ረንቃሽነት

email - ጸዳቤ
 email (to) - ጸደብ፣ ጸድብ፣ ጸዳቤ፣
 ጸደባ
 fatherland - ኣብናት ኣገር፣ ኣብናትጌ
 forebear - ኣብናት
 glossarial - ሂካዊ
 glossarian - ሃያኪ፣ ሂካኛ
 glossary - ሂካ
 glossary (prepare) - ሃየከ፣ ህይክ፣
 ሃያኪ፣ ህየካ
 lexicograph - ቃልደቸፊ፣ ቃልድቸፍ፣
 ቃልደቻፊ፣ ቃልድቻፋ
 lexicographer - ቃልደቻፊ
 lexicography - ቃልድቻፋ
 motherland - ኣብናት ኣገር፣ ኣብናትጌ
 same - ሲፓ
 same (not) - ኢ.ሲ.ፓ
 science - ሰገል
 science fiction (si-fi) - ሰገላዊ ልቦለድ
 (ሰግለድ)
 scientific - ሰገላዊ
 scientific amharic - ሰገላዊ ኣማረኛ
 (ኣማሮሚፋ፣ ኣማሮምኛ)
 scientific method - ሰገላዊ ዘዴ
 scientist - ሰገለኛ
 system - ስርካት
 system analysis - ስርካት ትንተና
 systematic - ስርካታዊ
 systematize - ሰረከተ፣ ስርካት፣
 ሰርካች፣ ስርከታ

ስላነበቡኝ አኩቴ (thanks):: በሌላ ጠማር (article) እስከምንገኛኝ ድረስ ደህና
 ይሰንቡቱ፣ ኣብሔር (God) - የጦቢያ አምላክ - ይጠብቅዎ::

መስፍን አረጋ ዙብሔረ ኩሽ
 የትብቱ ቀብር ደሴ፣ ሳላይሽ::
 mesfin.arega@gmail.com